

Tudi ta vlada se mora zanimati za našo manjšino!

Vlada, ki jo je pred dnevi sestavil predsednik Cossiga, bo po vsej verjetnosti prehodnega značaja, kar pa še nikakor ne pomeni, da se bo pri svojem delovanju omejila na obravnavanje in reševanje vprašanj »redne uprave«, kot se temu pravi v upravnem, birokratskem jeziku.

Slovensko narodno manjšino v Italiji v tej zvezi seveda predvsem zanima, ali in zlasti kaj bo ta vlada naredila, da se končno pričnejo urejati tista vprašanja, ki so za obstoj in nadaljnji razvoj manjšine naravnost življenjske važnosti. Gre med drugim za izvajanje natančnih obveznosti, ki izhajajo iz tiste mednarodne pogodbe, ki ji pravimo osimski sporazum. Te obveznosti je

OBVESTILO

Zaradi velikošmarenških počitnic bo prihodnja številka Novega lista izšla 30. avgusta. Naročnike in bralce hkrati obveščamo, da bo uprava lista zaprta od 10. do 29. avgusta.

treba izpolniti po »črki in duhu« omenjenega sporazuma, kot je prišlo jasno do izraza med parlamentarno razpravo o zakonu, s katerim je bil zadnji sporazum med Italijo in Jugoslavijo potrjen ali ratificiran.

Za slovensko narodno manjšino v Italiji bi bilo vsekakor nesprejemljivo morebitno modrovanje, češ da je ta vlada že po svoji naravi nekaj prehodnega, zaradi česar bi se od nje ne smelo ali moglo zahtevati, naj se zanima tudi za takšno vprašanje, kot je problem celovite zakonske zaščite manjšine. Na dlani je, da bi bilo takšno modrovanje za manjšino porazno in morda celo usodno, saj ne smemo pozabiti, da čas nikakor ne dela v prid manjšini. O tem se lahko prepričamo, če samo bežno pregledamo podatke o letošnjem vpisu v slovenske osnovne šole in zlasti v otroške vrtece v krajih, ki so v narodnostnem pogledu najbolj ogroženi in kjer je slovensko prebivalstvo najbolj izpostavljeno asimilaciji.

Neizpodbitna resnica je, da je slovenska manjšina v Italiji zaradi zavlačevanja z rešitvijo problema njene celovite zakonske zaščite, kot jo predvideva — da še enkrat

(nadaljevanje na 3. strani)

PO DOLGOTRAJNI KRIZI

Francesco Cossiga SESTAVIL VLADO

Bivšemu notranjemu ministru za časa ugrabitve in umora Alda Mora, demokristjanskemu poslancu Francescu Cossigi se je torej posrečilo sestaviti novo vlado. Slednja je že položila prisego pred predsednikom republike in imenovala podtajnike, ki jih je kar 54, danes (v četrtek, 9. t.m.) pa se je predstavila parlamentu, da prejme zaupnico.

Samo predsednik republike Pertini in njegovi najožji svetovalci verjetno vedo, kako in zakaj je mandat za sestavo nove vlade prejel Francesco Cossiga, ki je lani po nasilni smrti demokristjanskega prvaka Alda Mora odstopil in od tedaj takorekoč ni več javno politično nastopal. Zdi se pa, da je bilo za odločitev predsednik republike odločilno stališče tajnika socialistične stranke Craxija, ki je baje zagotovil, da se bodo socialistični parlamentarci pri glasanju o zaupnici vladi predsednika Cossige vzdržali, s čimer ji je dejansko zagotovljen obstoj. Tudi sestava vlade same kaže, da so pri celotni zadevi imeli važno besedo socialisti, oziroma njihovo osrednje vodstvo, saj je Cossiga predlagal, naj predsednik republike imenuje dva ministra, ki sta strokovnjaka za gospodarska vprašanja in ki politično pripadata socialističnemu taboru, čeprav nista člana stran-

ke. Ostali ministri so demokristjani, socialdemokrati in liberalci, kar pomeni, da so ostali izven vlade republikanci. Cossiga je verjetno v sporazumu s Craxijem žrtvoval republikance in sprejel v vlado liberalce, kar med drugim kaže, da se oblikujejo novi odnosi med socialisti in liberalci (verjetno po zahodnonemškem zgledu).

Vlada predsednika Cossige se je predstavila parlamentu in javnosti s svojim programom, o čemer poteka zdaj razprava v obeh zakonodajnih zbornicah. Novi ministrski predsednik ni javno izjavil, da je njegova vlada prehodnega značaja, vendar ni nobena tajnost, da je njeno rojstvo predvsem posledica zaostritve odnosov med Krščansko demokracijo in socialistično stranko, oziroma posledica globoke krize v sami Krščanski demokraciji, v okviru katere se očitno čedalje bolj pozna odsotnost Alda Mora. Sedanji voditelji z Zaccagninijem na čelu v stranki nimajo takšnega ugleda in niti avtoritete, ki ju je imel pokojni predsednik Moro, čeprav je treba po drugi strani priznati, da je njegova osnovna zamisel o »stalnem soočenju s komunistično partijo« zelo kočljiva in predvsem težko razumljiva za ljudi, ki so v politiki vajeni ustaljenih in v bistvu preprostih shem.

dalje na 2 strani ■

Poročilo Slovenske skupnosti:

Deželna večina premalo upošteva manjšinske probleme

Pod predsedstvom prof. Andreja Bratunca je bila pred dnevi v Jamljah seja deželne tajništva Slovenske skupnosti. Deželni tajnik dr. Drago Štoka je obširno poročal o poteku pogajanj med političnimi strankami, ki sestavljajo sedanjo večino v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine. V tej večini je tudi Slovenska skupnost.

Medtem je že bilo več sestankov, na katerih so preverjali trenutni politični položaj v deželi. Slovenska skupnost je na teh sestankih poudarila in opozorila, da se vse premalo upoštevajo vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, zaradi česar postavlja zahtevo, naj se temeljito razjasni poli-

tika deželne uprave do slovenske narodnostne skupnosti.

Pri tem gre predvsem za vprašanje slovenskega šolskega okraja, za televizijske oddaje v slovenskem jeziku, za deželne posege na kulturnem in gospodarskem področju in seveda za vprašanje celovite zaščite slovenske manjšine v Italiji. Nadaljnje sodelovanje Slovenske skupnosti v deželni večini bo seveda odvisno predvsem od stališč, ki jih bo ta večina zavzela do vseh zgoraj omenjenih vprašanj.

Jeseni pa bo Slovenska skupnost razpravljala o pripravah na svoj tretji deželni kongres.

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 12. avgusta, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Glasba za dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.05 Mladinski oder: »O blebetavi ženski« (Marjana Prepeluh), RO; 12.00 Poročila; 12.15 Nabožna glasba; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Poslušajmo spet; 15.30 Nedeljsko popoldne; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 13. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Glasba za dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Z novim dnem; 9.00 Kratka poročila; 9.30 France Bevk: »Čarovnica Čirimbara«; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Slovenski izvajalci lahke glasbe; 12.00 Ribe in morje; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 13.45 Naši ansambli; 14.00 Novice; 14.10 Za prijetno popoldne; 14.45 Roža mogota; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 14. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Glasba za dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Z novim dnem; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Rdeče, rumeno, zeleno... in še kaj; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.40 S pesmijo po svetu; 11.00 »Moje pustolovščine« (Francois Eugene Vidocq - Balbina Baranovič Battelino), RO; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Počitniški vrtiljak; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.00 Za prijetno popoldne; 14.45 Naši nepoznani znanci; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Gioacchino Rossini: Pepelka, opera; 18.00 Kratka poročila; 18.35 Plesni orkester RTV Ljubljana; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 15. avgusta, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Glasba za dobro jutro; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.00 Poročila; 11.05 Mladinski oder: »Naša božja pot pod gorami« (Jože Peterlin), RO; 12.00 Poročila; 12.15 Bodimo resni!; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Poletna vročica; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Skladatelji in izvajalci; 17.30 »Zlatorog«, igra, RO; 18.45 Orkestri in zbori; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 16. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Glasba za dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Z novim dnem; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Otroci se igrajo; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Za ljubitelje operne glasbe; 11.00 »Moje pustolovščine«; (Francois Eugene Vidocq - Balbina Baranovič Battelino), RO; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Počitniški vrtiljak; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Za prijetno popoldne; 14.45 Roža mogota; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Klasiki 20. stoletja; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 17. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Glasba za dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Z novim dnem; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Na počitnicah; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Slovenski izvajalci lahke glasbe; 12.00 Studio Z, zdaj in nikdar več; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Za prijetno popoldne; 14.45 Naši nepoznani znanci; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni dogodki v deželi in ob njenih mejah; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 18. avgusta, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Glasba za dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Z novim dnem; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Nekoč, v davnih časih; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Slovenski kvintet trobil; 11.00 »Moje pustolovščine« (Francois Eugene Vidocq - Balbina Baranovič Battelino); 11.30 Kratka poročila; 11.35 Počitniški vrtiljak; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Iz jugoslovanskega sveta lahke glasbe; 14.45 Slovenske povojne revije v Italiji; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Slavnj mojstri; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Odjek sanj«, radijska drama (Mira Ceti), RO; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Sindona ugrabljen ali pobegnil?

Sicilski bančnik Michele Sindona, ki je pred štirimi leti zaradi stečaja italijanske zasebne banke zbežal v New York, je verjetno pobegnil. Zadnjič so ga videli v četrtek, ko je odšel iz newyorškega hotela, v katerem živi. Neznanci so nekaj ur kasneje sporočili njegovi tajnici, da je Sindona ugrabljen in da se bodo kmalu znova oglašili z zahtevami. Vest o ugrabitvi so najprej potrdili v Rimu, kasneje pa tudi v New Yorku. Bančnikova tajnica je povedala, da je neznanec po telefonu govoril s tujim naglasom. Newyorška policija vesti zaenkrat še ni komentirala, čeprav je že pričela s preiskavo.

Kot že rečeno, so Sindono zadnjič videli v četrtek ob 19.30 po krajevnem času, ko je odšel iz hotela »Pierre« in se podal peš proti Peti aveniji.

Sicilski bančnik se je pred ameriškim sodiščem zadnjič zagovarjal 23. marca zaradi stečaja Franklin National Bank in nezakonite prilastitve 45 milijonov dolarjev. Sodnik ga je tedaj izpustil na začasno svobodo proti plačilu kavcije v višini treh milijonov dolarjev. Obravnava bi se morala

nadaljevati 10. septembra. V Italiji pa je bil obsojen leta 1977 zaradi stečaja. Kazenski postopek zaenkrat še ni zaključen.

—o—

PRED PAPEŽEVIM OBISKOM NA BELLUNSKEM

Na širšem območju Belluna so se povečale priprave na obisk, ki ga bo 26. tega meseca opravil papež Janez Pavel II. Kot znano, bo papež obiskal Canale D'Agordo, rojstni kraj svojega predhodnika papeža Lucianija. Poleg tega bo maševal v Bellunu ter se bo povzpел na vrh Marmolade, kjer bo tudi blagoslovil Marijin kip Kraljice Dolomitov. Visoki krajevni cerkveni predstavniki so v družbi gostov iz Vatikana že obiskali kraje, kamor bo prispel papež.

Občinski svet iz Canala d'Agordo se je v posebni brzojavki že zahvalil papežu za napovedani obisk in je hkrati izrekel veselje nad tem dogodkom tudi v imenu vsega prebivalstva. Podobno brzojavko so poslali v Vatikan tudi škofje iz treh Benečij.

Letos v Italiji mnogo turistov

Na osnovi prvih podatkov, ki so jih posredovale pokrajinske turistične ustanove kaže, da bo letošnja turistična sezona v Italiji zelo uspešna. V juliju se je število turistov v primerjavi z lanskim letom zvišalo povprečno za 10 odstotkov. Ponekod so zabeležili konice povečanja števila turistov do 30 odstotkov še zlasti po gostinskih obratih na Siciliji. V glavnem so zabeležili večje število tujih turistov, medtem ko se je prisotnost Italijanov znatno znižala. Še zlasti v juliju so domači turisti v primerjavi z lanskim letom skrajšali svoje počitnice izven doma. V bližnjih deželah Tridentinske, Južne Tirolske in Veneta so zabeležili 9 odstotkov, oziroma 12 odstotkov večjo prisotnost turistov. Na Južnem Tirolskem se je število nemških turistov zvišalo za skoro 13 odstotkov, medtem ko je bilo italijanskih turistov za skoro 5 odstotkov manj

v primerjavi z lanskim letom. V Venetu so po nekaterih gorskih krajih zabeležili manjšo prisotnost turistov. Med temi uvrščajo tudi Cortino, medtem ko so v Auronzu ter Comelicu imeli več turistov kot lani. Skoro dva milijona in pol turistov je bilo v juliju v osrednjih obmorskih turističnih središčih naše dežele. V Gradežu je bilo julija 515.000 turistov ali skoro 11 odstotkov več turistov kot lani. Zmanjšalo se je število italijanskih turistov, zvišalo pa število tujih gostov.

—o—

PISATELJ KAZNOVAN

V južni Afriki so obsodili na 9 mesecev zaporne kazni predsednika Zveze pisateljev Sisuluja, ker ni hotel odgovarjati na vprašanja v zvezi z zakonom proti terorizmu. Sisulu je ravnatelj črnškega tednika »Sunday post«.

Francesco Cossiga sestavil vlado

■ nadaljevanje s 1. strani

Glede na vse to obstaja pri političnih opazovalcih upravičen dvom, da bo to osnovno dilemo v italijanskem političnem življenju mogel rešiti vsedrjavni kongres Krščanske demokracije, ki bi ga morali sklicati za konec tega leta.

V globoki krizi so tudi socialisti, čeprav se to na zunaj trenutno v tolikšni meri ne kaže. Tajniku Craxiju je sicer treba priznati, da je stranki dal novega zagona, da jo skuša čimbolj osamosvojiti, vendar je bil njegov uspeh do zdaj bolj skromen, če pomislimo, da je socialistični stranki na zadnjih državnozborskih volitvah uspelo zbrati komaj slabih deset odstotkov glasov. Poleg tega so se po volitvah začele pojav-

ljati v stranki stare hibe, med njimi predvsem ideološko kolebanje in tu pa tam celo politična skrajnost ter pomanjkanje čuta za stvarnost. V takih pogojih in okoliščinah pa bo socialistična stranka težko napredovala in predvsem težko pridobila za svoj program večje število volivcev.

Predsednik Cossiga je sicer sestavil novo vlado, vendar vse kaže, da bo predvsem od nadaljnega razvoja odnosov med Krščansko demokracijo in socialistično stranko odvisno, ali se bo ta vlada dalj časa ohranila pri življenju. Ne glede na to je jasno, da se bo morala nova vlada takoj spopasti z najnujnejšimi vprašanji, kot so boj proti terorizmu in zlasti boj proti inflaciji, ki je v bistvu glavni vzrok socialnih nemi-rov v državi.

PROSTOR MLADIH**Slovesnost na skavtskem
»jamboreeju«**

V nedeljo popoldne je bila v dolini Koritnice pri Logu pod Mangartom zaključna slovesnost II. slovenskega zamejskega jamboreeja, to je skupnega tabora tržaških, goriških in koroških skavtov ter skavtinj. Kot smo že poročali, so udeleženci velikega tabora hoteli na ta način proslaviti tri obletnice tega vzgojnega gibanja v zamejstvu: 20-letnici ustanovitve koroških skavtov in tržaških skavtinj ter 15-letnico ustanovitve goriških skavtov.

Uradno je jamboree, kot pravijo takim taborom skavti, trajal od 25. julija do 5. avgusta. Dejansko so člani iz posameznih pokrajin — tabor je bil razdeljen namreč na 5 podtaborov — dospeli oz. odšli pred tem datumom in po njem. Največja slovesnost je bila določena za nedeljo, ravno v tistih dneh pa je tabor zadela huda nesreča, o kateri poročamo na drugem mestu. Zaradi avtomobilske nesreče in poškodb štirih tržaških skavtov je bil program tabornega ognja za starše in goste spremenjen. Odpadle so šaljive točke, ohranjeni pa so bili govori, pesmi in resni prizori.

Tudi ta vlada...

■ nadaljevanje s 1. strani

ponovimo — osimska pogodba, že imela občutno škodo, ki je ne bo prav gotovo nihče poravnal.

Tudi vlada predsednika Cossiga se mora zato kljub svojemu prehodnemu značaju pobliže zanimati za problem celovite zakonske zaščite slovenske narodne manjšine, temu problemu posvetiti največjo pozornost in zlasti ustrezno ukrepati. Iz dnevnega tiska smo zvedeli, da bodo južnotirolski parlamentarci glasovali za zaupnico novi vladi, ker jim je predsednik Cossiga obljubil, da bo vlada poskrbela za odobritev še zadnjih izvršilnih norm v zvezi z izvajanjem znanega »paketa«. Če je tako, ne vidimo razlogov, zaradi katerih se Cossiga in njegovi sodelavci ne bi smeli ali mogli zanimati tudi za problematiko naše manjšine, ki že toliko let čaka na ureditev svojih življenjskih vprašanj.

Spregovorili so načelnica enega od dveh goriških podtaborov Franka Ferletič, načelnik koroškega podtabora Franc Krištof in načelnik enega od dveh tržaških podtaborov Marijan Kravos. Okoli taborniškega ognja se je 300 udeležencem jamboreeja pridružila 200-300 glava množica staršev, znancev in predstavnikov našega javnega življenja. Med temi smo opazili deželnega svetovalca dr. Draga Štoko, goriška politika Marjana Terpina in Marijo Ferletič, več duhovnikov, med njimi je bil škof vikar dr. Simčič in več prosvetnih delavcev. Skavte in skavtinje so prijetno presenetili s svojim obiskom tudi trije skavtski »veterani«, to je predvojni člani skavtske organizacije v Sloveniji.

V nedeljo so bili napredaj tudi izvodi Zastave, posebnega lista, ki so ga pripravili na samem taboru. Popolnoma so pošle tudi skavtske razglednice in taborne značke, ki so jih kot zunanji spomin na jamboree pripravili goriški organizatorji.

Zapisali smo: »Zunanji spomin«. Kar so skavti in skavtinje odnesli z jamboreeja, je namreč predvsem notranje. Gre za edinstveno doživetje bratstva med mladimi iz različnih krajev, ki enako stremijo k istim idealom.

Priprava tako masovnega tabora zahteva ogromno truda. Ne le med taborjenjem, temveč predvsem doma. Skavtski tabor namreč nikoli ni le manifestacija ali slučajno srečanje. Nanj pridejo le mladi, ki skozi celo leto redno zahajajo na tedenske sestanke in se trudijo, da bi živeli res skavtsko: v prijateljstvu z Bogom in z ljudmi, dejavni člani svoje narodne skupnosti in družbe sploh. Za vsakim taborom se torej skriva ogromno dela, prostovoljnega dela. Za tako velikim taborom pa se napori še pomnožijo. Ni čudno, da je tudi na tem jamboreeju kaj zaškripalo v organizaciji, kot tudi ni skrivnost, da so bili stiki med vodstvi različnih podtaborov včasih težki. Vse to pa se zgubi pred pomembnostjo celote.

Tabor v celoti je torej nedvomno uspel. Največ zanimanja so pritegnile ravno skupne dejavnosti, ki so izstopale iz običajnega

delovanja, ki se je drugače odvijalo samostojno po podtaborih. Že v prejšnji številki smo omenili uvodno slovesnost in športni dan. Temu bi lahko dodali nekaj besed o obisku tržaškega škofa Bellomija in goriškega nadškofa Cocolina. Z njima so imeli mladi člani tudi razgovora, ki sta bila objavljena v Zastavi. Obisk je bil v ponedeljek, 30. julija, popoldne. Škofa sta se dolgo ustavljala v razgovoru s člani posameznih podtaborov. Na vrsti je bilo tudi slovesno somaševanje, saj je bilo tistega dne veliko »duhovniških obiskov«. S tržaškim škofom so se na primer pripeljali tudi tajnik, msgr. Škerl in duhovni vodja skavtov M. Gerdol. Iz bližnjega Loga je prišla skupina primorskih bogoslovcev s predstojniki itd. Vzdušje je bilo izredno domače in veselo, tako da so imeli najboljše vtise tako gostje kot udeležence in udeleženci jamboreeja.

Pomembni so bili tudi trije večeri na »pokrajinsko« tematiko, ki so se jih kot gledalci udeležili vsi prisotni. Tako so se zvrstili tržaški, goriški in koroški večer. Ni šlo le za šaljive prikaze krajev, temveč tudi za poučne slike iz zgodovine in sedanjega družbeno-političnega položaja. Tako so Tržačanke in Tržačani prikazali del tržaške zgodovine z govorom A. Gruber Bencove vred, Korošci podiranje dvojezičnih napisov, Goričanke pa mimirano razmišljanje ob svetovnem letu otroka.

Vsi udeleženci so imeli na sporedu tudi dan izražanja, ko so z likovnim in literarnim oblikovanjem dali duška svoji skriti ustvarjalnosti. V soboto popoldne pa so imeli »slovenski popoldan«. Primorski deželni poslanec Drago Štoka in koroški politik Matevž Grilc sta dolgo govorila in odgovarjala na vprašanja o slovenski stvarnosti za mejami.

Jamboree je še med svojim potekom priklical precej pozornosti, saj sta o njem poročala tisk in radio. Nekatera sredstva obveščanja pa so organizatorje razočarala.

II. slovenski zamejski jamboree je torej končan, upati je, da bo dal tržaškim, goriškim in koroškim skavtinjam ter skavtom še novega zagona pri važnem poslanstvu, ki ga med nami opravljajo.

—o—

Henry Kissinger in Salt 2

Nekdanji ameriški državni tajnik je v intervjuju za ameriški tednik Time podrobno obrazložil stališče, ki ga je zavzel do drugega ameriškega dogovora o omejevanju jedrskega strateškega orožja pred pristojnimi komisijami ameriškega senata. Izjavil se je za pristanek na ratifikacijo dogovora kot tudi za razvoj sodelovanja s Sovjetsko zvezo pod pogojem, da se v naslednjih letih razvija tudi ameriška vojaška moč za ohranitev ravnovesja. Kissinger je dodal, da je v preteklih letih Sovjetska zveza zakrivila številne akcije, ki so nevarno ogrozile mir v svetu. Pri tem je omenil kubanske nastope v Afriki, državna udara v Južnem Jemenu in Afganistanu ter uresničitev novih sovjetskih vojaških oporišč v Vietnamu, v Etiopiji in Libiji. Kissinger je nadalje izrazil prepričanje, da bodo lahko Združene države v prihodnjem desetletju premostile sedanjo gospodarsko krizo.

Zapleten položaj na Bližnjem vzhodu

Politični krogi v Kairu še vedno komentirajo nedavne Sadatove napade na skupino arabskih držav, ki so napovedale Egiptu bojkot zaradi njegove nove politike do Izraela. Opazovalci sodijo, da Sadat ni zaskrbljen toliko glede usode mirovnega dialoga z Izraelom, kot zaradi egiptovskih gospodarskih težav, ki bi jih dolgoročno arabsko bojkotiranje lahko še znatno povečalo. Čeprav so Egipčanom obljubili veliko pomoč Amerikanci, Japonci in nekateri zahodni Evropejci, se v Kairu ne čutijo varne: jasno je namreč, da nihče ne more v nedogled zalagati z denarjem države, ki ne nudi jamstev za produktivnost take operacije.

Hkrati pa imajo podporniki Egipta kljub najboljši volji vendarle vezane roke, saj bi širokopotezna finančna pomoč Egiptu prej ali slej vznevoljila prav tiste arabske države, od katerih je Zahod močno odvisen v petrolejskem oziru. Egipčani potrpežljivo upajo, da se bo arabska blokada polagoma pomirila in da se bo protisadatov tabor omeščal, če drugega ne, že zaradi sporov, ki se prej ali slej redno pojavljajo v sistemih arabskih zavezništev. Tako so v Kairu zdaj pozorni na polemike med Sirijo in Irakom, ter upajo, da je to prva razpoka v zidu bojkotiranja, ki že nekaj časa obdaja Egipt.

Zdravstveni konzorcij na Tržaškem ohromljen

Prejšnji teden se je po večmesečnem premoru sestal v Trstu deloma obnovljeni Zdravstveni konzorcij, da izvoli novega predsednika in dopolni odbor. Tržaški občinski svet je namreč (po samo dobrem letu!) obnovil svoje predstavništvo, ki ima med drugim absolutno večino v skupščini. Novost pri novi sestavi skupščine predstavljajo štirje zastopniki »Liste za Trst« ter dva predstavnika (neodvisne skupine — kot sta se nazvala) imenovana od PSI in PR; poleg tega je zastopstvo KD tako skleno, da ta stranka s svojimi tradicionalnimi zavezniki (PSDI in PRI) ne razpolaga več z večino.

Zaradi tega novega položaja so stranke, ki upravljajo tržaško pokrajino (KPI, PSI, PSDI in SSK), skušale najti rešitev, da konzorcij končno zaživi. Ker je bilo nemogoče navezati konstruktivnih stikov s KD, so se

domenili, da bodo podprli socialističnega kandidata Carboneja in da bodo v odbor izvolili še predstavnika SSK, ki je bila do danes diskriminirana, eno mesto pa naj bi ostalo na razpolago manjšini (verjetno »Listi za Trst«). O tem sklepu so politična tajništva nakazane večine obvestila KD in ji ponovno ponudila sodelovanje v tem pomembnem organizmu. Vse pa kaže, da se stanje znotraj te stranke še ni razčistilo, saj smo bili priča, kako sta se KD in LpT praktično povezali in so njuni predstavniki zapustili dvorano pred izvolitvijo novega odbora ter s tem preprečili nadaljnje delo skupščine zaradi pomanjkanja zadostnega števila svetovalcev.

Ponovno smo torej bili priča nemoči, da bi se v Trstu v kateremkoli javnem telesu ustvarila večina, ki bi lahko upravljala, saj nobeno politično zaveznitvo nima absolutne večine. Novo dejstvo, s katerim bomo morda že v bližnji bodočnosti morali računati, je stalno, čeprav počasno pribli-

ževanje LpT in KD, v kateri se sedaj po volitvah vedno bolj uveljavljajo desne sile. Za nas Slovence je torej kolo zgodovine vrtil nazaj in tako se vedno bolj, kljub javnim in svečanim obveznostim, oddaljujejo rešitve naših zahtev. Zdravstveni konzorcij pa bo še nadalje spal spanje pravičnega, verjetno v veliko zadovoljstvo vsega prebivalstva (ali ne?).

n k

—o—

NOV URAD ZA KMETOVALCE S TRŽAŠKEGA

Pokrajinsko kmetijstvo nadzorništvo v Trstu sporoča, da je bil ustanovljen v prostorih nadzorništva v ulici Milano 19, poseben urad, ki bo reševal prošnje in vloge kmetovalcev, katerih posestva se nahajajo na področju Kraške gorske skupnosti v tržaški pokrajini.

Kmetovalci, ki so svoj čas vložili kako prošnjo na Kmetijsko nadzorništvo in ta prošnja še ni bila rešena, se lahko zglasijo v novem uradu, ki je odprt vsak ponedeljek od 9. ure do 12.30. Urad sprejema seveda tudi nove vloge ali prošnje.

NA OPĆINAH NUJNO POTREBNA USTANOVITEV TRETJE SLOVENSKE SEKCIJE OTROŠKEGA VRTCA

Iz leta v leto se ponavlja nezadovoljstvo in včasih zelo težak položaj v družinah, katerih otroci ne dobijo mesta v dveh obstoječih sekcijah slovenskega otroškega vrtca na Općinah. Tako ravnateljstvo kot Združenje staršev je vsako leto ponovilo na pristojnih mestih zahtevo, da se ustanovi nova sekcija, a brez zadovoljivega odgovora. Letos je otrok, ki bodo ostali brez mesta v otroškem vrtcu — če ne pride do odprtja nove sekcije — kar šestnajst! Verjetno pa se bo to število še povečalo, ker se vpisovanje nadaljuje septembra. Po zakonu 444, ki ureja delovanje državnih otroških vrtcev, bi moralo šolsko skrbništvo ustanoviti novo sekcijo, saj je minimalno število za sekcije 15 otrok. Didaktično ravnateljstvo je že poslalo na šolsko skrbništvo ter na občino podrobno dokumentacijo. Zdaj se je treba tako na upravni kot na politični ravni zavzeti, da bo do nove sekcije res prišlo in da bo končno rešen problem, ki se vleče iz leta v leto.

Slovenska skupnost iz Doline o občinskih problemih

Na svoji redni seji v ponedeljek, 30. julija, je sekcija Slovenske skupnosti v dolinski občini razpravljala o tekočem političnem položaju s posebnim ozirom na aktualne in pereče probleme v dolinski občini. Kljub poletnemu času se številni občani obračajo za razne informacije v zvezi z upravnimi zadevami, za katere je pristojna občinska uprava. Največ pritožb je na račun stanja občinskih cest in ulic po raznih vaseh, ki so v tako slabem stanju, da naravnost kličejo po takojšnjem popravilu. Nerazumljivo je namreč, da še niso odpravljene posledice zime na občinskih cestah, ko so vendar na razpolago potrebna finančna sredstva v proračunu. Zato je sekcija naročila občinskim svetovalcem, da se za ta problem odločno zavzamejo in ga posre-

dujejo občinski upravi, da ta čimprej uredi stanje cest po vaseh.

Razprava je nadalje tekla o govoricah v zvezi s špekulacijami glede napovedanih sprememb splošnega občinskega regulacijskega načrta, s katerimi naj bi se nekateri zainteresirani privatniki hoteli koristiti s tem, da že sedaj kupujejo vsa razpoložljiva zemljišča in hiše. Tu se postavlja vprašanje, ali ti že vnaprej vedo za spremembe regulacijskega načrta ali delajo omenjene kupčije na slepo. Sekcija je sklenila to vprašanje skrbno preučiti in razčistiti, kakšno osnovo imajo omenjene govorice.

Končno je odbor sekcije z zadovoljstvom vzel na znanje, da je enodnevni izlet v Tersko in Soško dolino dne 14. julija prav dobro uspel v zadovoljstvo vseh udeležencev in organizatorjev.

Sekcija SSK obvešča, da so priprave za organizacijo vsakoletnega »Našega praznika«, ki bo 1., 2. in 3. septembra v Dolini, v polnem teku. Dokončni program bo objavljen v prihodnjih tednih.

Nesreča pri Logu pod Mangartom

Izredno boleče je med udeležence skavtskega tabora v Logu pod Mangartom posegla avtomobilska nesreča treh tržaških skavtov in ene skavtinje. V petek popoldne je bilo v visoki Soški dolini grdo vreme. Dva tržaška skavta sta bila na poti na Mangart. Z avtom bi se morali za njimi pripeljati še nekateri. Ker je deževalo, sta šla z avtomobilom ponj 10-letni Marjan Ciani s Kontovela, načelnik tržaškega podtabora A in Klara Stefančič iz Sv. Križa. Na poti sta sprejela na avto omenjena skavta, Davida Metelka in Marka Štoko. Ko so se po glavni cesti vračali proti taboru, je avtomobil, ki ga je vozil Ciani, iz neznanih vzrokov zgrmel s ceste globoko dol.

Takoj se je pokazalo, da je stanje Marjana Cianija zaradi poškodb na glavi zelo

resno. Vse štiri so z rešilci odpeljali v bolnišnico v Šempeter pri Novi Gorici, kjer je zdravniško osebje storilo za ranjence, kar se je le dalo. David in Klara sta že doma brez hujših poškodb. Marka imajo trenutno še v opazovanju, hudo pa je Marjanovo stanje. Operirali so ga, vendar je še v nezavesti.

Marjan je v skavtskih vrstah in izven njih zelo priljubljen. Najbolj občuduje njegovo goreče navdušenje in delavnost ter vztrajnost. Zadnja leta je res živel za skavtsko organizacijo, predvsem za svojo skupino na Proseku in Kontovelu. Ob nesreči stoji vsa naša javnost ob strani težko preizkušenim staršem, mlajši sestri Brunii in sorodnikom. Tudi naš list jim izraža vse svoje najboljše želje.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega

Karlota Bajc

se ganjeni zahvalujemo vsem, ki so mu pomagali v bolezni in ki so mu izkazali poslednjo čast.

Posebna zahvala g. Jakominu, g. Kosmaču in don Francescu.

DRUŽINA

Važna dela na območju novogoriške občine

V novogoriški občini so v zadnjem času bila izvedena ali pa so pred pričetkom velika in pomembna javna dela, ki se tičejo tudi Gorice, bodisi zaradi tega ker nas nekatera direktno zanimajo bodisi zaradi tega, ker so sad dogovorov v Osimu, katerih določila se tako praktično izvajajo.

Pred časom smo poročali o odprtju nove ceste na Kolovratu, ki povezuje kobari-

ško dolino z liškim območjem; dela je izvedlo slovensko podjetje, finančna sredstva v višini 390 milijonov lir pa je dala italijanska vlada. To je prvi primer konkretnega izvajanja določb Osimskih sporazumov. Drugi se nanaša prav tako na cestno povezavo in sicer med goriškimi Brdi in Novo Gorico. To bo cesta, ki jo bo na italijanskem ozemlju zgradila in finansirala Italija in bo verjetno edini ali vsaj eden izmed redkih primerov ceste, ki povezuje dve pokrajini iste države preko ozemlja druge države, v našem primeru bo ta cesta šla od Huma v Brdih, počez Sabotina nekoliko nad Štmavrom, do Solkana, kjer bo zgrajen tudi nov most čez Sočo. To bo gotovo zanimiva konstrukcija, v prvi vrsti pa izredna nujnost za hitro povezavo med Brdi in Novo Gorico. Posebna mešana italijansko-jugoslovanska komisija je že preučila načrte in vse juridične aspekte, podjetje ANAS pa je oddalo dela za izgradnjo tega objekta nekemu podjetju iz Padove; samo za italijanski del bo cesta stala nad poldrugo milijardo lir in ni izključeno, da bo uporabna že leta 1981.

Veliko zanimanje vlada tudi za izgradnjo električne hidrocentrale v Solkanu. Verjetno bodo že v teh tednih zaorali stroje v strugi Soče. Kmalu bodo postavili stroje, ki bodo začeli pripravljati prostor za gradnjo drugih objektov pri celotni investiciji. Opremo bodo v celoti zgradili slovenski proizvajalci. Do danes so nekatera podjetja že izvršila pripravljala dela (telefonsko in vodovodno napeljavo, dovozne poti, priključke za elektriko). Z jezom bo na Soči nastalo 11 km dolgo jezero, ki se bo raztezalo tja do Plavi, gladina se bo dvignila za približno dvajset metrov, letno bodo proizvajali okoli 111 mil. kilovatnih ur električne energije. Elektrarna bo morda začela obratovati že leta 1982

Že večkrat se je govorilo, tudi na medkrajevni ravni, o možnosti, da bi si Gorica in Nova Gorica ustvarili sistem, po katerem naj bi si obe mesti zagotovili dobavo plina. V Novi Gorici in njeni okolici bodo v kratkem preskrbljeni s plinovodom, ki prihaja iz Sovjetske Zveze, ravno tako se pri nas govori, da bodo do Gorice speljali plinovod iz Alžirije. Zaenkrat so to samo govornice, na vsak način pa bi bilo nujno, da bi vprašanje skupnega interesa poglobili in našli ustrezno rešitev.

ZAPISKI v kurzivu

KDO BO BODOČI GORIŠKI ŽUPAN?

Proti koncu prihodnje pomladi bodo v Gorici občinske volitve. Če bomo pomlad začutili tudi v občinskem svetu, ne moremo zaenkrat trditi; mogoče bomo videli nove obraze, morda tudi izvoljene predstavnike novih političnih skupin. Eno pa je že danes skoraj gotovo: sedanji župan ne bo kandidiral, ker da je izgubil — pravijo nekateri njegovi kolegi in prijatelji — podporo v svoji stranki. Vprašanje je, če bo sploh kandidat Krščanske demokracije goriški župan. Na obzorju so radikalci, govori se o meščanski listi, KD bo izgubila — na podlagi letošnjih volitev — tri svetovalce, socialdemokrati se že vidijo na županovem mestu. V Gorici se že delajo prva ugibanja: v KD ni »vidnejšega« kandidata, med samimi odborniki vlada precejšnja nejasnost, apatičnost, vse se premika nekam privajeno. Verjetno bo KD, če bo sploh imela to priložnost, iskala novega župana izven kroga sedanjih izvoljenih.

Zato da bi bila zmeda še večja, so že nekateri vrgli v svet novico, da bo prihodnji župan sedanji mestni tajnik KD, po rodu »Goričan« s Sicilije. Prepričani smo, da gre za povolilno šalo, a kljub temu je »zanimivo«, da kaj takega sploh pride komu na misel (pri tem nimamo kaj do njegove osebe, da se razumemo). Res pa je, da se vedno bolj uveljavlja neka čudna logika, ki so jo »naši« veljaki že večkrat preizkusili (zadnji primer pogorelega poslanca Longa je čez mero zgovoren) in po kateri bi morali imeti strankini tajniki določen privilegij pri vzpenjanju na najvišja mesta. Če se ta vzpon spremeni v vrtočlavi padec, je vprašanje, ki zanima samo omenjeno stranko ... Bodočnost mesta pa tudi nas vse!

GORIŠKO ŠILO

Goriška »Standa« v novih prostorih

Pretekli teden so slovesno otvorili prenovljene prostore veleblagovnice Standa, ki se nahaja na Korzu v središčnem delu mesta; trgovino so odprli sicer že pred časom, a otvoritev je bila pretekli petek. Trenutno so prodajni prostori v pritličju, v kleti in v prvem nadstropju, do konca leta pa bodo najbrž usposobili še eno nadstropje. Odprtje veleblagovnice so vsi pričakovali, saj so se dela vlekla precej časa, kar je oviralo tudi promet v bližini Stande; zlasti pa je bilo čutiti pomanjkanje take ve-

letrgovine, ki je v našem mestu edina in v kateri je lahko najti vse mogoče. Velik finančni uspeh pa je treba pripisati nedvomno izrednemu številu jugoslovanskih kupcev, ki radi zahajajo v to veleblagovnico, kjer najdejo precejšnje ugodnosti za svoje nakupe in tudi veliko število prodajalk, ki znajo slovenski jezik. Ta uspeh finančnega značaja je podčrtal na otvoritvi tudi ravnatelj Stande, ki je poudaril, da se ta dejavnost lahko krepko razvije tudi v Gorici, še posebno zaradi položaja, ki ga ima Gorica

AFRIKA — KITAJSKA

Podpredsednik stalnega odbora kitajskega parlamenta Ji Pengfei je izjavil v Pekingu, da je Kitajska vedno zastopala stališče, da Afrika pripada Afričanom ter da so Kitajci vedno nasprotovali grobim vmešavanjem zunanjih sil v afriške zadeve. Izjavo je posredoval med sprejemom na čast delegacije iz Sierre Leone. Ji je dodal, da Kitajci odločno podpirajo afriške narode v njihovem boju proti imperializmu, kolonializmu in hegemonizmu za zagotovitev in utrditev njihove neodvisnosti. Obenem je obsodil politiko neke velesile, ki je pod pretvezo naravnega zavezništva z afriškimi narodi dejansko v zadnjih letih razširila svoj ekspanzionizem in svojo napadalnost na afriških tleh.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava Novega lista preselila v Ulico Valdirivo 36, prvo nadstropje, tel. 60824.

EKVATORIALNA GVINEJA

Splošno ljudsko praznovanje je pozdravilo v Ekvatorialni Gvineji odstavitev krvoločnega diktatorja Maciasa. Radijska postaja v Malabu poroča, da so se vse čete pridružile vrhovnemu vojaškemu svetu, ki je izvedel državni udar. Vojaški svet je odredil osvoboditev vseh političnih jetnikov. Glasnik španskega zunanjega ministrstva je izjavil, da se je glavni ravnatelj za afriška vprašanja sestal z novim predsednikom Nguemo. Slednji je zaprosil Španijo za gospodarsko pomoč ter za takojšnje pošiljke zdravil.

Nova oblast je pozvala nekdanjega predsednika Maciasa, ki se zadržuje v utrjeni postojanki v bližini svojega rojstnega mesta, naj se preda.

—o—

Dunajska Opera v Washingtonu

Od 26. oktobra do 15. novembra bo gostovala dunajska Državna opera v Washingtonu in New Yorku. Še prej in sicer 1. septembra bo priredila gala-večer z nastopom številnih sloviti umetnikov na čast odprtja takoimenovane UNO-City. Vse vstopnice za to prireditve so že prodane, prav tako pa tudi za nastop Dunajskih filharmonikov z Beethovnov »Deveto«, ki jo bo dirigiral Leonard Bernstein. 18. oktobra bo premiera Mozartove opere »Figarova svatba«, na Silvestrov večer pa bo premiera »Netopirja« v novi inscenaciji in pod taktirko Otta Schenka. Sledile bodo naslednje uprizoritve: 24. februarja Verdijeva opera »Falstaff«, 24. aprila Donizettijeva »Ljubzenski napoj«, prav tako v Schenkovi uprizoritvi. 15. junija pa bo na sporedu Wagnerjeva opera »Walküre«, s čimer se bo začel cikel Wagnerjevih oper, ki se bo nadaljeval v sezoni 1980/81.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenska zgodovina je izredno zanimiva

Vedno spet je slišati trditve, da Slovenci nismo zgodovinski narod. Te trditve prihajajo tako od raznih, sicer vedno bolj redkih tujcev, po navadi kakih zakotnih, do Slovencev iz političnih razlogov sovražno razpoloženih fašistoidnih publicistov, kakor so npr. uredniki v Gradcu izhajajočega lističa »Süd-Tirol«, kot tudi in še bolj pogosto od premalo zavednih Slovencev samih.

Neglede na to, da narodov brez zgodovine sploh ni, kajti narode je ustvarila ravno zgodovina in so se izoblikovali z zgodovinskim dogajanjem, tako političnim in vojaškim kot verskim in kulturnim, je treba reči, da je slovenska zgodovina še posebno zanimiva in bogata ter neverjetno razgibana. Slovenska zgodovina je v bistvu zgodovina Evrope, posebno še srednje Evrope. Skoro ni bilo večje vojne ali drugega dogajanja v Evropi, v katerem ne bi bili udeleženi Slovenci. Slovenci so bili tisti, ki so skupno z Madžari in Hrvati ustavili napredovanje Turkov v Evropo, medtem ko se npr. Nemčija ali Francija nista zmenili za turško nevarnost. Slovenci so bili že mnogo stoletij prej edini narod, ki je pod svojim kraljem Samom na bojnem polju porazil Franke in je frankovski kralj Dagobert tekkel pred njimi. Zaplenili so mu celo vozove s prtljago, kot pišejo sami frankovski viri.

Če bi ne bilo slovenske Karantanije in njene samostojnosti, bi danes ne bilo samostojne Avstrije in nemška država bi segala do Trsta in morda do Benetk, kajti Avstrija je državnopravno samo naslednica Karantanije, česar pa mnogi avstrijski zgodovinarji nočejo priznati ali pa le neradi; najdejo pa se tudi objektivni avstrijski zgodovinarji, ki to priznavajo in naglašajo. Slovenski kmečki upori so bili med prvimi in najsilovitejšimi v Evropi; spodbudili so celo znani nemški kmečki upor leta 1524. Slovenski kmečki tabori, utrdbe okrog cerkva, kjer so se kmetje sami branili pred

Turki, nimajo primere v Evropi in so evropska znamenitost, čeprav tega Slovenci, ki ne znajo tujih jezikov in ne študirajo zgodovine, ne vedo. Celó najslovitejši evropski zgodovinarji fevdalizma, kot npr. profesor na francoski Sorbonni Marc Bloch, ki so ga Nemci ustrelili med drugo svetovno vojno, opozarjajo na razne značilnosti fevdalizma v slovenskih deželah, npr. na pojav svobodnih kmetov kosezov, ki so si ohranili svobodo v času, ko so skoro povsod druge kmetje prišli pod oblast grofov ali škofov, ali na to, da so imele v slovenskih deželah tudi ženske pravico podedovati fevde, česar drugje v srednji in zahodni Evropi ni bilo. To je za zgodovinarje fevdalizma velika zanimivost in velika uganka. Nekaj podobnega najdejo le še pri severnoevropskih narodih. Slovenski zgodovinarji so to prezrli. Slovenci so bili tisti, ki so odločilno zlomili vojaško moč Obrov v Evropi, tudi to pod kraljem Samom in potem pod knezom oz. kraljem Borutom, kajti beseda knez je bila slovenski izraz za kralja, kot so dognali ruski zgodovinarji — »knez« je namreč nastalo iz severnogermanske besede konung, ki je pomenila kralj.

Sploh pa je takó starejša kot novejša slovenska zgodovina pravi šolski primer

zgodovine malega naroda, ki se tudi v najtežjih okoliščinah ni dal spraviti dokončno na tla, ampak si je vedno spet iz lastnih moči pomagal kvišku in počasi, toda stalno napredoval, dokler si ni priboril priznanje svoje narodne individualnosti in politične samostojnosti, vsaj v federativni obliki. Pa tudi jezikovne in kulturne samostojnosti.

Zgodovina slovenskega naroda in Slovenije je zato izredno zanimiva in poučna za vse manjše narode kot zgodovina bojevitega, svobodoljubnega, kulturnega, delovnega in vztrajnega malega naroda, ki ni nikoli obupal, ampak vzdržal vse udarce in pri tem tudi kulturno napredoval. Celó delež Slovencev v osvobodilnem boju proti italijanskemu in nemškemu fašizmu je bil sorazmerno zelo velik in važen. Tudi v najnovejši zgodovini je tako igral slovenski narod vidno vlogo. Samo popoln ignorancija torej lahko trdi, da Slovenci nimamo zgodovine. Žal, da se najdejo taki, kot rečeno, tudi še med Slovenci samimi — seveda pa ne med zavednimi in zares izobraženimi Slovenci.

—o—

Avantgardni avstrijski festival »Štajerska jesen« v Gradcu se je sicer zameril mestni občini zaradi nekaterih svojih skrajnosti, ki so se zdele mestnim očetom prehude in so mu zato odrekli finančno podporo, vendar pa ga prireditelji niso odpovedali. Tako je napovedan tudi za to jesen od 29. septembra do 5. oktobra s še bolj pestrim programom kot druga leta. Na sporedu bo 108 prireditev, na katerih bodo sodelovali umetniki in predavatelji iz 23 držav. Glavna tema bo: »Umetnost in javnost«.

REVIJA "LA BATTANA"

Nova, 51. številka revije »La Battana«, ki izhaja, kot znano, na Reki in jo izdaja uradna založba italijanske manjšine EDIT, se začneja s prevedenim esejem Srbkinje Jasmine Lukić z naslovom »Kako je mogoče gledati na novo srbsko poezijo«. V eseju pravi med drugim, da je v literaturi vsak poskus kake časovne razmejitev — periodizacije — nujno enostranski in pomeni nasilje do pojavov, ki se jih hoče klasificirati. To velja posebno za sodobno literaturo, nadaljuje avtorica, ki je šele v oblikovanju in se zato z lahkoto izmuzne togosti shem in razdelitev. Vendar se zdi, da se ni mogoče izogniti določenim razmejitvam in shemam, pa naj bodo še tako pogoje. S tem se je hotela Jasmina Lukić očitno izogniti očitkom, ki bi jih lahko vzbudila njena presoja nove srbske poezije. Njeno razglabljanje je čisto zanimivo — časovno mejo je potegnila skozi leto 1940, kajti vsi pesniki, ki jih jemlje v poštev so rojeni po tem letu — vendar pa nam vzbuja pomisleke nekaj drugega: da namreč revija italijanske manjšine v Istri ne more uvrstiti na čelo svoje vsebine nič bolj značilnega za kulturno življenje te manjšine kakor prevod nekega eseja srbske avtorke. To je gotovo odraz neke kulturne stagnacije oziroma mrtvila, kot si ga komaj lahko predstavljamo glede slovenskih revij v Italiji.

Elvio Guagnini objavlja v tej številki esej z naslovom »O pesniški zbirki "Stele cagiùe" Biagia Marina«. V njem ocenjuje oziroma prikazuje značilnosti zadnje zbirke tega pesnika iz Gradeža. »... Če so "Stele cagiùe" lahko znak in znamenje neke tonalnosti, neke smeri, pa je knjiga v

resnici kot vrsta koncentričnih polkrogel, katerih zunanja odseva tudi notranje in obratno, kjer občutek padanja zvezd in noči vzbuja in potrjuje dodatne občutke luči in svetlega dneva«, piše Elvio Guagnini.

Druga neitalijanska sodelavka oziroma avtorica Radmila Matejčić objavlja precej obširen esej »Prispevek Goričanov-Furlanov k baročni umetnosti na Reki«.

Luciano Morandini je prispeval le dolgo in lepo pesem v narečju pod naslovom »Promemoria vulgaris«. Med narečje pa so pomešani odlomki v knjižni italijanščini, Rodolfo Saksida pa objavlja odlomek iz svojega še neobjavljenega romana »Kristus na počitnicah«; odlomek prikazuje življenja starega moža na prehodu in je zelo dobro napisan, v njem se odraža visokovredna pripovedna tradicija, ki zna tudi erotiko izraziti z malo in plemenitimi besedami. Omeniti je še pesmi Ligia Zaninija v narečju in knjižni italijanščini ter knjižne ocene. Želeti je, da bi »La battana« lahko črpala iz širših virov italijanske kulturne ustvarjalnosti v Istri in na Reki.

—o—

V Trstu se le malokdo spomni na Aleksandra Moissija, ki je bil tu doma in je postal velik avstrijski gledališki igralec, zlasti v dunajskem Volkstheateru. Ker je bila družina albanskega izvora, so Moissija naknadno proglasili tudi za albanskega umetnika in imenovali po njem neko gledališče v Draču. 2. aprila prihodnjega leta bodo obhajali njegovo stoletnico, t. j. stoletnico njegovega rojstva.

Iz kulturnega življenja v Avstriji

Tudi letošnje poletje je v Avstriji v teku cela vrsta večjih in manjših festivalov. V nekdanjem Carnuntumu, današnjem Bad Deutsch-Altenburgu, je na sporedu igra Gerharta Hauptmanna »Požirek in jau«, v Schwechatu igrajo Nestroyevovo veseloigro »Zabavo si hoče privoščiti«, ki jo uprizarjajo nepoklicni igravci, na gradu Neulengbach pa igrajo Schillerjevo veseloigro »Parazit«. Na operetnih tednih v Bad Ischl — znano letovišče — nudijo gostom Leharjevo opereto »Vesela vdova« z Lotte Rysanek in Heinzom Ehrenfreundom v glavnih vlogah. Podobne veselice oziroma vedre, a kvalitetne programe so pripravili turističnim gostom in priložnostnim obiskovavcem tudi v mnogih drugih krajih širom Avstrije.

Sodobno kmetijstvo

Mastitis pri kravah molznicah

Mleko za bakteriološko preiskavo mora biti odvzeto v sterilne naprave in vzorce moramo takoj poslati v laboratorij ali jih čez noč shraniti v hladilniku.

Če s hitrimi, pomožnimi metodami ugotovimo motnje v sekreciji mleka pri večjem številu krav v hlevu ali čredi, je potrebna bakteriološka preiskava vseh krav, kakor tudi če z elektronskim štetjem v skupnem vzorcu vseh krav ugotovimo več kot 500.000 celic.

Vse krave, pri katerih ugotovimo mastitis, je treba zdraviti po navodilih, diagnostičnega zavoda. Akutne primere zdravimo takoj. Pred aplikacijo zdravila v vime, vzamemo vzorec iz obolele četrti in ga pošljemo v laboratorij za preskus občutljivosti mikrobnih povzročiteljev za antibiotike (direktni antibiogram). S tem potrdimo pravilnost zdravljenja oziroma usmerimo nadaljnje zdravljenje. Pri zdravljenju mastitisa ali latentne infekcije vimena apliciramo zdravilo v vse štiri vimenske četrti, in ne samo v bolno!

Kronične primere mastitisa je priporočljivo zdraviti v fiziološki presušitvi, ker se s tem izognemo škodi zaradi izgube mleka.

Če število celic v mililitru preseže 500 tisoč, je nujno treba ukrepati, saj se giblje meja sicer med 150.000 in 250.000, to naj bi bila meja med pozitivnimi in negativnimi hlevi. Tipična je številka 150.000.

Zdravljenje streptokoknega mastitisa je uspešno v začetku laktacije, stafilokoknega pa proti koncu laktacije. Zdravljenje subkliničnega kolimastitisa je najuspešnejše v dobi fiziološke presušitve.

14 dni, najkasneje pa mesec po zdravljenju je treba opraviti kontrolo zdravljenja in to trikrat v 3 mesecih po zdravljenju. Če zdravimo v presušitvi, je treba opraviti kontrolo takoj po telitvi. Krave, ki

po trikratnem zdravljenju po običajni metodi niso ozdravile, izločimo iz mlečne proizvodnje. Mleko krav, zdravljenih z antibiotiki, sme v potrošnjo šele pet dni po zadnji aplikaciji zdravil.

Pravilna in higienska molža je izredno pomemben ukrep pri preprečevanju in zatiranju mastitisa. Pred molžo vime operemo in posušimo, po molži pa vsak sesek razkužimo tako, da ga pomočimo v razkužilo. Za čiščenje in desinfekcijo vimena uporabite posebne papirnate brisače, ki jih nato zavržite.

Bolne krave je treba v hlevu ali čredi osamiti in jih molsti posebej. Novo kupljene krave je treba preiskati glede na mastitis, zato je najbolje obnavljati čredo molznic iz lastnega pomladka.

Varujmo se mastitisa, da bi ohranili molznice zdrave in pridobivali zdravo mleko.

Z. T.

ODNOSI

SOVJETSKA ZVEZA — KITAJSKA

Sovjetska zveza in Kitajska znova skušata vsaj nekoliko urediti medsebojne stike, ki so že vrsto let zelo zrahljani in pogosto tudi močno polemični. V Moskvi je zdaj na obisku namestnik kitajskega zunanjtrgovinskega ministra Chen Jie, ki namerava s svojim sovjetskim kolegom podpisati novo dvostransko pogodbo o trgovinskih in plačilnih menjavah. Hkrati pa potekajo priprave na pogajanja, ki bodo prihodnji mesec v Moskvi in katerih cilj je neko sprejemljivo normaliziranje meddržavnih odnosov. Šef sovjetske delegacije na teh pogajanjih bo Leonid Iljičev, kitajsko odposlanstvo pa bo vodil veleposlanik Vang Ju Pin.

Newyorški guverner za rešitev krize na Severnem Irskem

Newyorški guverner Carey je pobudnik predloga za iskanje rešitve severnoirskega vprašanja. Predlagal je, naj bi se prihodnji mesec srečala v New Yorku irski zuna-

nji minister O'Kennedy ter britanski tajnik za Severno Irsko Arkins.

Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da je sicer seznanjeno s pobudo, a ne bo sodelovalo na morebitnih razgovorih. Ugledni predstavnik ameriške skupnosti irskega pokolenja senator Edward Kennedy je ugodno ocenil pobudo. Predlog so v Angliji sprejeli dokaj hladno. Newyorški guverner je izrazil upanje, da bo vseeno prišlo do uresničitve pobude, ki naj omogoči prenehanje nasilja v Ulstru.

ŠVICARSKO VELEPOSLANIŠTVO V MEHIKI

Mehiški odbor za osvoboditev političnih jetnikov je organiziral zasedbo švicarskega veleposlaništva v glavnem mestu Mehike. Veleposlaništvo je zasedlo kakih trideset oseb, med katerimi so tudi ženske in otroci. Odposlanstvo odbora je imelo sestanka z namestnikom mehiškega notranjega ministra. Švicarski odpravnik poslov je odklonil posredovanje z mehiškimi oblastmi za izpolnitev zahtev odbora.

POVOLILNA BOLIVIJA

V Boliviji je prišlo do premostitve krize, ki je spravljala v nevarnost postopen prehod na demokratično civilno upravo po desetletju vojaškega režima. Parlament je izvolil za začasnega predsednika z enoletnim mandatom Guevaro Arceja, ki je bil pred tednom dni izvoljen za predsednika senatne zbornice. Ob izteku mandata mu bo nasledil zmagovalec novih predsedniških volitev, ki bodo po vsej verjetnosti v maju prihodnjega leta.

Na nedavnih predsedniških volitvah ni noben kandidat prejel zadostnega števila glasov, stranke v parlamentu pa se niso zedinile glede izbire med levičarjem Zuzom, ki je prejel največ glasov, in sredinskim desničarjem Estensorom.

BASKOVSKI ZAPORNICI

Španske oblasti nadaljujejo s postopnim premeščanjem baskovskih zapornikov iz zaporov po španskih pokrajinah v baskovsko deželo. V baskovskih krogih pozitivno ocenjujejo uresničitev vladne obljube, da bo premestila nad sto priprtih baskovskih aktivistov. Pred petimi dnevi je baskovska teroristična organizacija sporočila, da bo prekinila niz terorističnih atentatov.

Pred dnevi je prišlo v Bilbaou do spopada med baskovskimi demonstranti in policijo. Baski so demonstrirali zaradi smrti nekega gverilca v Franciji.

Kitajska in Združene države

Iz dobro obveščenih krogov v Združenih državah Amerike se je zvedelo, da bo po vsej verjetnosti Carterjeva uprava odložila ratifikacijo pravkar sklenjenega trgovinskega dogovora med Združenimi državami in Kitajsko na konec leta. Dogovor predvideva dodelitev olajšav v okviru priznanja Kitajski oznake naklonjene države. Izvedenci menijo, da se namerava na ta način Carterjeva uprava izogniti sporu v senatu in poslabšanju odnosov s Sovjetsko zvezo, ki zahteva priznanje omenjenih ugodnosti že nekaj let. Carter naj bi počakal na sočasno priznanje.

V zvezi s tem vprašanjem je zanimivo, da je prispel v Peking demokratični senator Jackson, ki je takoj po prihodu izjavil, da Kitajska izpolnjuje vse pogoje za priznanje statusa naklonjene države. Carter se bo mudil na Kitajskem do konca meseca. Znano je, da je ameriški senator oster nasprotnik sovjetsko-ameriškega dogovora o omejevanju jedrskega strateškega orožja

SALT-2. V svoji izjavi je še dodal, da ne vidi razloga, da bi priznanje omenjenega statusa Kitajski pred Sovjetsko zvezo predstavljalo protisovjetsko dejanje. Pri tem je omenil, da so tega statusa deležne že Jugoslavija, Poljska ter da bodo v kratkem po vsej verjetnosti prejeli podoben status Madžarska in Romunija.

VELIKI ŠMAREN ZA ZAPAHI

Bivši minister Mario Tanassi, ki je bil skupno z bratom Lefebvre obsojen zaradi škandala Lockheed, bo preživel Veliki Šmaren za zapahi. Sodni zbor, ki razpravlja o zahtevi po izpustitvi obtožencev na nadzorovano svobodo, se bo namreč sestel znova šele proti koncu meseca. Če bodo sodniki sprejeli zahtevo obrambe po podelitvi nadzorovane svobode, bodo obtoženci preživljali dneve na svobodi in se vračali v zapor le zvečer.

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 62 OOOOO

»Pa si sam spet našel tisto mesto?« so izpraševali.

»Nič se ne bojte!« je odgovoril Avgust. Da, ta prepreden Avgust, on ni to, kar je bil videti. Vendar ni ostavila njegova pripovedka brezpogojne gotovosti. Da more pokazati vsaj škornje! »Kaj pa je bilo s tistimi škornji?« so vprašali.

»S škornji? Dobil jih je kapitan. Daj mi te škornje, Avgust,« je rekel po angleško.

»Zdravi jih nosite!« sem odgovoril tudi po angleško. Ali od tistega dne se nisem smel na ladji dotakniti več nobenega dela in jedel sem za kapitanovo mizo.

Zopet dolga tišina. Avgust se je zatopil v misli in sedel s prekrizanimi rokami. Kar strese z glavo, kakor da so ga prevzeli spomini, in dé: »Pozneje je prodal škornje v Sacramentu in dobil kup denarja za zlato, ki se jih je držalo. To so vam bili škornji! Vsi zlatarji v mestu so se morali združiti, da so jih kupili.«

»Kje na svetu se je to zgodilo?« so vprašali.

Avgust se je ozrl po vseh in prekanjeno vprašal: »Kaj morate to vedeti?«

Ne, ne, bi bilo upati, da bi jim izdal to skrivnost. Saj potem bi utegnil vsakdo potovati tja in tacati po njegovem zlatu, vse kakor bi prišla Teodorja grabežljivost in bi se odpravil na pot, ta nevoščljivec.

»Ampak,« so vprašali, »ali greš večkrat tja, ali poslej nisi bil več tam?«

Avgust: »Enkrat sem bil tam po tistem, in pojdem spet, kadar mi bo treba. Mimo tega pa morate še upoštevati, da ni mogoče priti tja vsak čas, zakaj to tudi ni kar tako. To ni dežela z navadnimi krščanskimi ljudmi, kakršni smo mi, tam kar mrgoli po gozdovih ubijačev in divjih zverin, in na vsak korak ti gre za življenje. Saj se skoraj izgovoriti ne da, ampak navado imajo, kadar napadejo krščenega človeka, da ga kar ubijejo. Nič ne pomaga. In potlej ga požro.«

»Požro — človeka!«

»Skuhajo in požro.«

»Pa si to videl?« je vprašal Teodor in se vzpel, bilo je, kakor da nima miru.

Avgust: »Če že vprašaš, videl sem, videl, neki tovariš in jaz sva šla z ladje na breg, nakladali smo bisere, in okrog so bile palme in fige in vsakovrstno sadje. Ampak, prosim lepo, divjaki zgrabijo mojega tovariša, bilo jih je najmanj dvanajst okoli njega, mene se ne dotaknejo, zakaj jaz stojim z nabitim revolverjem. — »Kaj hočete?« je vprašal moj tovariš. — »Ua, ua!« so odgovorili; in to je pomenilo, da ga hočejo umoriti. —

»Vi ste lopovi in razbojniki,« je rekel, ker se jih ni bal, in enemu je zabil nos v glavo, da je ostala tam samo še luknja, jaz sem stal tam in sem videl. Pa bilo je samo to, da so imeli premoči, razbijali so mu s kiji po glavi, in nič ni pomagalo, ko sem jim razlagal, da so nasilniki in prasice. Potlej sem enega od njih ustrelil. Ali za to se niso zmenili, saj jih je bilo še toliko. Tovariš mi je zaklical, da ga neusmiljeno tolčejo, da boli, je kričal, pa sem ustrelil še enega, nato pa so se vrgli nanj in jaz si nisem upal več streljati, da ne bi še njega ubil. Še nekaj

trenutkov, pa je bil mrtev. Zdaj so divjaki plesali in poskakovali od veselja in jaz sem se rešil samo s tem, da sem se ritensko umikal in držal revolver proti njim, dokler nisem prišel na ladjo. Nato pa smo se vzdignili vsi možje z orožjem in strašno razkačeni z ladje in naskočili divjaški tabor. Vendar je bilo že prepozno, našega tovariša so že razkosali in kuhal se je v loncu.«

Poslušalci so trepetali, stari oče je vprašal nemirno: »Pa si jih postreljal, Avgust? Saj jih nisi postreljal?«

Avgust: »Kaj naj bi bil storil s takimi divjaki? Saj so bili pogani.«

»Že, že,« je rekel gospodar, »ali vendar so imeli nesmrtno dušo.«

»Bog ve, kaj so imeli — jaz ne vem. Sploh pa jih nisem postrelil, temveč samo obstrelil v roke, v prste in v noge, tako da se niso mogli pritoževati.«

»Saj to sem si o tebi mislil, Avgust!« je pokimal gospodar potolažen.

Edevart je menda videl, da potrebuje tovariš podpore, zapazil je, da Teodor in Ezra, pa tudi Joakim nekoliko dvomijo o tej pripovedki. Edevart je rekel: »Da, to je neznanstvo, Avgust, kaj vse si doživel! Tega človeka niti razumeti ne more!«

Avgust je sklenil roke za tilnikom in malomarno zazehal odklanjaje, češ, da ni besede vredno, da je takih stvari že vajen. Da po njegovem ni tako narobe, kadar nasilnosti in umori in smrt malo pretrgajo vsakdanjo enoličnost. V kratkem pojde zopet v svet in pogleda na raznih krajih po svojem imetku.

TRINAJSTO POGLAVJE

V zalivu in okolici ni bilo poleti več denarja, in krošnjarja bi bila morala že davno oditi, a teden za tednom je minil, in nista se odpravila. Bilo jima je dobro, obkrožala sta ju prijaznost in spoštovanje, na novih in tujih krajih bi bila morala bolj paziti, da bi si pridobila veljavo. Razen tega pa je bil še tukaj stari Lofotec in je sušil svoje ribe, na jesen bo izplačal mezde in potem bo zopet denarja med ljudmi. Počakajmo, pa bomo videli.

Edino to je bilo, da je postajal Avgust nemiren in se mu dnevi niso zdeli dovolj raznoliki. Ni podeljal v postelji in lenaril in pol dneva spal, temveč pohajkoval je po selišču, se potikal med delavci na klečeh in z njimi kramljaj, posetil je Ezro na njegovem svetu, ter izrekel svoje mnenje o stavbišču in o pravkar začeti novi stavbi.

Da, Avgust je videl na drugih koncih zemeljske krogle hujše začetke, prav res da, tukaj se je delalo s precejšnjo preudarnostjo. Ezra je moral prekopati na gornji strani hiše jarek, da ne bi udarila voda v klet za krompir, moral je tudi vse temeljne kamene za hišo, kakor tudi za mali hlevček globoko položiti, da jih ne bi prijel mraz in jih izrinil z mesta. Ezra je prav zdaj pokladal temeljno kamenje za hlev.

Avgust je rekel: »Hlev bo premajhen.«

Ezra je odgovoril, da si pač ne more pričakovati večje črede.

»Pa vendar ne boš postavljaj pasje hiše. Pogledj, naredi ga dvakrat tako velikega, pa boš imel sčasoma prostora za štiri krave.«

Ezra se je na glas zasmel: »Odkod pa, misliš, naj vzamem krme za štiri krave?«

Avgust je pogledal čez polje in mahoma se mu je utrnila misel. O, ta Avgust! Tako često si je moral pomagati s svojimi domisleki in zdaj mu je zopet priletel eden: »Prekoplji vodo udirljivemu močvirju!« je rekel.

Ezra je preplašen pogledal kvišku: »Ali briješ burke?« je vprašal.

Avgust ni bril burk, njegova misel ni bila šala. Dolgo je moral govoriti, da bi dokazal malemu domorodcu Ezri, kako prav ima. In Ezra se tudi ni spreobrnil, kaj še, toda bilo je res zabavno poslušati razkladanja pomorca, ki je prejadral ves svet.

Sploh pa — čemu naj bi se Ezra lotil tega dela?

Ali tega res ne izprevidi? Na svojem svetu ima veliko, lepo barje in ga lahko izpremeni v polje, samo če obrne šoto. Na barju ni kamenja, to je nedotaknjena novina, mehko barje, že prvo leto ga lahko poseje. »Pošli, pa si ga pogledj!« je rekel Avgust.

Šla sta. Rinila sta med brinjem in listnatim drevjem. Avgust je kazal in govoril, bil je dobre volje, zmrzla modrina v njegovih očeh se je ogrela. Ustavila sta se zdolaj pri klečeh, po katerih se je neprestano scejala voda iz močvirja, pregledala sta vso čisto širino barja brez drevja in Ezra je zopet nasmeahoma dejal: »Tukaj bi moral pa res globoko kopati!«

To ni tako gotovo, je menil Avgust, saj je sredi močvirja samo eno mesto brez dna. Ezra bi moral speljati jarek okoli močvirja, nato potegniti počez globok srednji jarek in nazadnje prekopati vse barje s poševnimi jarki, ki bi se stekali v srednji prekop. Tukaj je dovolj strmca, cela reka vode bi se izlivala s pobočja naravnost v morje. »Pomisli na vse, kar vidiš tukaj, kakor na zeleno loko!« je zaključil Avgust. »To je krme za najmanj tri krave.«

»Ali si že kedaj videl, da je kdo kaj takega delal?« je vprašal Ezra.

»Ne enkrat, in v marsikateri deželi.«

»Pa so izkopali mrliča?«

Avgust prvi hip ni vedel, kaj bi rekel: »Mrliča? Tega ravno ne vem. Zakaj vprašuješ?«

»Vprašam, ali misliš, naj motim mir tistemu, ki leži v retju? Tega menda ne misliš?«

»I,« je rekel Avgust. Prav za prav se ni bilo nikomur mrliča tako bati, kakor njemu samemu, svoj čas ga je s svojim računom za ribe pošteno opeharil in utajil mrličevo žepno uro, škornje in obleko. Pa kaj to? Ali ni mrliču tudi podaril zlatega prstana? Avgust se je čez nekoliko časa zbral in vprašal Ezro: »Kaj ti more Skaaro?«

»Kaj, nič.«

»In ali ne kliče tam od močvirja in hoče zopet ven? Vso srenjo straši.«

»Utihnilo je, odkar je nastopila Ana Marija svojo kazen.«

Avgust je sklenil: »Bolje bi bilo, da ga spravimo ven in ga po krščansko pokopljemo na pokopališču.«

(Dalje prihodnjič)